

بررسی میزان سواد سلامت دهان و دندان مادران و ارتباط آن dmft کودکان ۳ تا ۶ ساله مراجعه کننده به دانشکده دندانپزشکی یزد در سال ۱۴۰۳

تهیه کننده: محمدرضا انصاری بجستانی

گروه هدف: رسانه ها و مردم، متخصصان و پژوهشگران، سیاستگذاران پژوهشی و سیاستگذاران درمانی

کد طرح: ۱۸۱۶۹

زمستان ۱۴۰۳

سلامت دهان از شاخه های مهم سلامت عمومی است که در سلامت کلی افراد تأثیر بسزایی دارد. سازمان بهداشت جهانی (WHO) سلامت دهان و دندان را یک ضرورت و بخشی از سلامت عمومی در تمام عمر دانسته و بیان میدارد که سلامت دهان ناکافی و بیماریهای درمان نشده دهان می تواند تأثیر عمیقی بر کیفیت زندگی افراد بگذارد.

سواد سلامت دهان؛ تحت عنوان توانایی افراد برای کسب، پردازش و درک اطلاعات اولیه بهداشت دهان و دندان و خدمات لازم برای تصمیم گیری های بهداشتی مناسب تعریف می شود.

سواد سلامت دهان با رفتار و پیامد بهداشت دهان و دندان مرتبط است به نحوی که سواد سلامت دهان کم با دانش محدود مرتبط با سلامت، پیامدهای رفتاری بهداشت دهان و دندان ضعیف، همکاری ضعیف بیمار و استفاده کمتر از خدمات مراقبت های بهداشتی مرتبط است.

سلامت دهان کودکان

پوسیدگی دندان یکی از شایع ترین بیماریهای دوران کودکی به ویژه در کشورهای در حال توسعه است. این بیماری عفونی چندعاملی، خصوصا در سنین کودکی، یکی از قابل پیشگیری ترین بیماری ها محسوب می شود. در برخی از کشورهای جهان، تقریبا ۹۰ درصد کودکان

پیش دبستانی، تجربه پوسیدگی دندان دارند و نزدیک به ۷۰ درصد آنها درمان نمی شوند. نتایج یک مطالعه مرور سیستماتیک در سال ۱۳۹۷ نشان داد که در کودکان ایرانی، شیوع کلی پوسیدگی در دندان های شیری و دائمی، به ترتیب ۶۲/۸ و ۷۸/۶ درصد بوده است. نتایج بررسی وضعیت دهان و دندان کودکان ۳ تا ۶ ساله نشان می دهد که، کودکان ایرانی ۳ سالگی خود را با حدود ۲ دندان شیری پوسیده و ۶ سالگی خود را با ۵ دندان شیری پوسیده سپری می کنند. این در حالی است که در بیشتر موارد، والدین به پوسیدگی دندان های شیری کودکان اهمیت نمی دهند. از بین رفتن پیش از موعد دندان های شیری و یا عدم افتادن آنها به هنگام درآمدن دندان های جانشین، سبب به هم خوردن ردیف دندان ها خواهد شد. عموماً مادران مسئولیت حفظ بهداشت دهان و دندان کودکان را به عهده داشته و دانش مادران در زمینه سلامت دهان، نقش اساسی در پیشگیری و ارتقا سلامت دهان کودک دارد. چرا که داشتن علم و دانش در زمینه سلامت دهان، یکی از فاکتورهای بسیار مهم و تاثیرگذار بر بهداشت و سلامت دهان و دندان است. فقدان آگاهی در این مورد موجب درک ناکافی از سلامت، بهره گیری کم از سرویس های سلامتی و درک ضعیف دستورات مربوط به مراقبت بهداشتی می شود.

روشهای ارزیابی سطح سواد سلامت دهان

- پرسشنامه آزمون سواد عملکردی در دندانپزشکی
- ابزار سنجش سواد سلامت دهانی
- تخمین سریع سواد سلامت بزرگسالان در زمینه دندانپزشکی
- پرسشنامه بررسی سواد سلامت بزرگسالان

رابطه سواد سلامت دهان والدین با سلامت دهان کودک

بطور کلی نقش والدین در مورد سلامت دهان و دندان، بسیار مهم است، زیرا آنها در سه سال اول زندگی و حتی در دوره پیش دبستانی، تعیین کننده اصلی سلامت دهان و دندان کودکانشان هستند. اتخاذ عادات خوب بهداشت دهان و دندان در دوران کودکی اغلب با والدین، به ویژه مادران بوده و تحت تأثیر آگاهی، نگرش و باورهای پدر و مادرها، همچنین آگاهی والدین در مورد رژیم غذایی و شیوه های تغذیه ی نوزاد، عادات بهداشت دهان، ویزیت منظم دندانپزشکی جهت پیشگیری، مراقبت از دندان های شیری و ایجاد نگرش مثبت برای سلامت دهان و دندان، قرار دارد.

شاخص DMFT/dmft

در این شاخص برای بیان میزان پوسیدگی در یک جامعه از معدل گیری استفاده می شود. شاخص DMFT از شایع ترین ایندکس های اپیدمیولوژیک در دندانپزشکی بر اساس معیارهای WHO به حساب می آید و می تواند بیانگر وضعیت بهداشت دهان و دندان در افراد جامعه باشد. شاخص dmft (دندان های پوسیده، از دست رفته، پر شده برای دندان های شیری) و شاخص DMFT (دندان های پوسیده، از دست رفته، پر شده برای دندان های دائمی) پوسیدگی را در سطح کاویتاسیون اندازه گیری می کنند.

در این مطالعه نتایج بررسی ۱۹۵ کودک ۳-۶ ساله و مادران آنها، مراجعه کننده به بخش دندانپزشکی کودکان دانشکده دندانپزشکی یزد در سال ۱۴۰۳ نشان داد سطح سواد سلامت دهان مادران؛ متوسط (مرزی) بود. میانگین شاخص dmft کودکان ۴/۰۶ بود. در هر چهار رده سنی و در هر دو جنس دختر و پسر، بین نمره سواد سلامت دهان مادران با شاخص dmft، تعداد دندان های پوسیده و تعداد دندان های از دست

رفته ارتباط مثبت و با تعداد دندان های پر شده کودکان ارتباط منفی و معنی دار وجود داشت. تأثیر متغیرهای سن مادر، سطح تحصیلات، وضعیت اشتغال، تعداد افراد خانواده، سن و جنسیت کودک؛ سطح سواد سلامت دهان مادران اثر معناداری بر روی شاخص پوسیدگی کودکان (dmft) داشت. در مادران با سواد سلامت دهان بالاتر میانگین شاخص dmft، تعداد دندان های پوسیده و از دست رفته کودکان کمتر و تعداد دندان های پر شده بیشتر بود.

خبر پژوهشی

بالا بودن سطح سواد سلامت دهان و دندان مادران باعث کاهش شاخص dmft کودکان ۳ تا ۶ ساله شان می گردد.

منابع:

- 1-Moriyama CM, Velasco SRM, Butini L, Abanto J, Antunes JLF, Bönecker M. How oral health literacy and parental behavior during the meals relate to dental caries in children. Braz Oral Res 2022;36:e131.
- 2-Alzahrani AY, El Meligy O, Bahdila D, Aljawi R, Bamashmous NO, Almushayt A. The influence of parental oral health literacy on children's oral health: a scoping review. J Clin Pediatr Dent 2024;48(4):16-25.